

**Carnivore mari în județul Harghita
și împrejurimi
Conviețuirea cu ursul brun**

Borboly Csaba

**Membru al Comitetului European al Regiunilor (CoR)
Președintele Consiliului Județean Harghita**

Raport CoR privind coexistența om-carnivore mari

Raport aprobat de către Comitetul European al Regiunilor în ianuarie 2018:

Promovarea, în cadrul directivelor UE privind natura, a coexistenței cu specii care generează conflicte

În România există **cea mai mare populație de urși din UE**, o specie protejată la nivelul Uniunii Europene, iar atacurile și pagubele cauzate sunt deja cotidiene și în creștere continuă.

Raportul accentuează necesitatea îmbunătățirii managementului privind coexistența între oameni și carnivorele mari.

Date concrete

România – cea mai mare populație de urs din Europa (fără Rusia) se datorează în special managementului cinegetic de succes din anii 1960 până în prezent, împreună cu factori ecologici și socioeconomi.

Există o populație între **6.500 – 7.000** de exemplare în România

70% din această populație este localizată în județele **Brașov, Covasna, Harghita, Mureș**

Datele APM Harghita indică pentru județul Harghita aproximativ **1.400-1.500 de exemplare**

Daune cauzate de urși

În conformitate cu datele primite de la Agenția pentru Protecția Mediului din județul Harghita între anii 2013-2016 au fost raportate 364 daune (nr. caz) cauzate de urși în rândul animalelor domestice, iar 123 daune (nr. caz) cauzate de urși în recolte.

În 2017 și 2018 numărul daunelor cauzate în rândul animalelor domestice este mai mare decât în anii anterior, respectiv 382 de daune.

În realitate numărul daunelor materiale provocate de urși este mult mai mare, deoarece mulți gospodari nu raportează daunele datorită birocrăției mari și lipsei de transparență a sistemului de compensare.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nr. de caz - Daune cauzate de urși în rândul animalelor domestice	96	111	80	77	197	185
Daune cauzate de urși în recolte	8 caz	65 caz	9 caz	41 caz	87 caz	62 ha

Daune cauzate de urși

Daune cauzate de urși în rândul animalelor domestice / capete raportate în anul 2018

Animale domestice	Capete
ovine	89
bovine	124
vacă	–
cai	2
porci	12
familii de albine	52
alte animale (găini, iepuri, etc.)	70

Daune cauzate de urși

Persoanele spitalizate în urma atacurilor de urși în județul Harghita, în conformitate cu datele furnizate de Agenția pentru Protecția Mediului Harghita: în perioada 2011-2012 s-au înregistrat cinci astfel de cazuri, în timp ce în perioada 2013-2014, șapte.

Conform datelor Direcției de Sănătate Publică Harghita, în anul 2016 în spitalele din județ au fost îngrijite 13 persoane, în anul 2017 sunt înregistrate 19 cazuri, iar în anul 2018 au fost raportate 16 victime.

În ceea ce privește vătămările corporale în funcție de gravitatea rănilor în 2018, majoritatea persoanelor au fost internate prin spitalizare continuă (2-6 zile), suferind răni grave, iar în anul 2019 o persoană a fost ucisă de un urs.

An	Nr. persoane spitalizate
2011-2012	5
2013-2014	7
2016	13
2017	19
2018	16

Cote de recoltare și intervenție

	Cota de recoltare - 2014	Cota de recoltare - 2015	Cota de recoltare - 2016-2019
Romania	435	421	0

Ordinul 1169/2017 pentru aprobarea nivelului de intervenție în cazul speciilor de urs și lup, în interesul sănătății și securității populației și în scopul prevenirii unor daune importante

Cota de intervenție **140** exemplare din care la data de 08.05.2019 au fost aprobate 132 de recoltări la nivel național

În județul Harghita:

Recoltări: 36 exemplare

Relocări: 18 exemplare

Ocrotirea vieții

Siguranța oamenilor trebuie să fie prioritară

Constituția României:

art. 22: (1) Dreptul la viață, precum și dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii și nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.

art. 34 (1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

art. 35 (1) Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic.

(2) Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.

Despăgubiri plătite victimelor atacurilor de urs: 0 lei

Directive europene

Nu există nici o directivă europeană care să interzică recoltarea speciei urs prin vânătoare

Există prevederi clare privind prevenția necesară conservării speciilor și că statele membre pot lua măsurile de recoltare din natură, cu condiția ca speciile respective să fie menținute într-o stare de conservare favorabilă.

Aceste măsuri sunt aplicate cu succes în statele membre în care populația de urs este cu mult mai mică decât cea din România exemplificate mai înainte.

DIRECTIVA 92/43/CEE A CONSILIULUI din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică - articolul 16.

(1) Statele membre pot deroga de la dispozițiile articolelor 12, 13, 14 și 15 literele (a) și (b), cu condiția ca **derogarea să nu afecteze negativ menținerea populațiilor din speciile respective într-o stare corespunzătoare de conservare** în aria lor de extindere naturală și în măsura în care nu există o alternativă satisfăcătoare la derogare, în următoarele scopuri:

(a) **pentru a proteja fauna și flora sălbatică și pentru a conserva habitatele naturale;**

(b) **pentru a evita daunele grave asupra recoltelor, efectivelor de animale, pădurilor, exploatațiilor piscicole, apelor și altor forme de proprietate;**

(c) **pentru asigurarea sănătății și siguranței publice sau pentru alte motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic și în situații care ar avea efecte benefice de importanță majoră asupra mediului;**

Directive europene

Fondul European Agricol pentru Dezvoltarea Regional (FEADR) poate finanța acțiuni:

- ✓ de reducere a riscului de producere a pagubelor cauzate de carnivorele mari
- ✓ achiziționarea de câine de pază,
- ✓ gard electric

Tipul de acțiuni de bune practice care pot fi finanțate de FEADR

Măsuri:	Exemple:
<ul style="list-style-type: none"> - Sprijinirea investițiilor în exploatațile agricole - Sprijinirea investițiilor neproductive pentru atingerea obiectivelor privind agro-mediu și climă - Studii / investiții în capitalul natural - Sprijinirea investițiilor în ameliorarea rezilienței și a valorii de mediu a ecosistemelor forestiere - Plata angajamentelor pentru agro-mediu și climă - Compensații pentru ariile Natura 2000 - Plata angajamentelor pentru silviomediu și climă	<ul style="list-style-type: none"> - Achiziționarea și întreținerea de garduri, câini de pază, tehnologii de supraveghere și repelenți - Sprijinirea practicilor tradiționale, cum ar fi pășunatul sezonier - Adaptarea practicilor de pășunat - Managementul habitatului pentru carnivorele mari și speciile ce fac obiectul vânătorii

În România aceste măsuri nu se finanțează

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0808&from=RO>

Plan național de acțiune

Ordinul nr. 625/2018 privind aprobarea **Planului național de acțiune pentru conservarea populației de urs brun din România**

Acțiunea 3.2 Reducerea conflictelor om-urs prin implementarea măsurilor preventive de reducere a conflictelor

Acțiunea 3.3 Stabilirea unor compensații și sau suport financiar pentru persoanele sau entitățile care au fost sau sunt afectate de prezența speciei urs brun

Inițiative la nivelul județului Harghita

- Am inițiat Grupul de lucru pentru gospodărirea durabilă a peisajelor culturale în județul Harghita
  - O formă de colaborare eficientă între principalele instituții și persoane implicate în administrarea peisajelor, inclusiv fermieri, ocoale silvice, cinegetică, instituții care promovează dezvoltarea economică și sfera academică (instituții de cercetare, universități).
- Platforma Regională pentru Carnivorele Mari din județul Harghita
  - Platforma regională, din care fac parte grupurile sociale interesate, asociații de dezvoltare rurală și protecția mediului, unități administrativ-teritoriale, composesorate, reprezentanți ai instituțiilor de stat, este unică și datorită faptului că ia în considerare opiniile diferite, în vederea găsirii soluțiilor celor mai eficiente în vederea rezolvării problemelor cauzate de urși.
- Proiect pilot pentru monitorizarea populației de urși la nivel regional cu implicarea asociațiilor de vânători
  - proiectul se bazează pe metodologii elaborate în proiecte LIFE, folosind metodologii clasice și tehnologii avansate (modelare, statistică, geoinformatică)

Intervenție promptă și de lungă durată

Propuneri pentru soluția optimă pe termen lung:

- Implementarea Planului național de acțiune
- Legislație - Optimizarea legislației – simplificare proceduri, corelare prevederi
- Modificări la PNDR – Componenta FEADR – includea măsurilor pentru finanțarea prevenirii - solicitarea modificărilor pot fi făcute anual prin Comisia de Monitorizare a Programului
- Finanțarea măsurilor compensatorii, a cercetării și a acțiunilor specifice destinate dezvoltării în diferitele domenii de acțiune relevante;
- Reprezentarea directă a vânătorilor, pădurarilor și silvicultorilor;
- Planificare multidisciplinară: ex. în cadrul viitorului cadru financiar multianual, fondurile corespunzătoare să aloce resurse destinate în mod țintit biodiversității și problemelor legate de biodiversitate și de habitatele carnivorelor mari
  - dezvoltarea de infrastructuri adaptate caracteristicilor specifice ale carnivorelor mari
  - investiții necesare protecției vieții umane, concentrate în zonele locuite
  - investiții aferente în capitalul uman;

Intervenție promptă și de lungă durată

- Aplicarea principiului "Viața are prioritate", protecția în afară intravilanul UAT-urilor
- Protecția agriculturii tradiționale ca un factor important (peisaj, biodiversitate)
  - trebuie să se introducă și să se pună la dispoziția fermierilor noi stimulente nu numai în zonele care intră în contact direct cu rețeaua Natura 2000, ci și în sectoarele învecinate, deoarece aceste forme de agricultură, în special formele tradiționale, în cea mai mare parte extinse și adaptate la specificul local, contribuie în mare măsură la îmbunătățirea biodiversității;

Vă mulțumesc pentru atenție!

info@borbolycsaba.ro